

Zaterdag 13 november 1915 – ochtendeditie

Voor de gezinnen van Belgische geïnterneerden.

De Belgische legatie deelt mede, dat de heer M.C.F. de Klercker, gezant van Zweden, de Belgische gezant te 's Gravenhage ter hand heeft gesteld:

1°. Een som van 9000 Zweedse kronen, zijnde de opbrengst van een algemene inzameling in Zweden geopend door de "centrale commissie te Stockholm in november 1914 tot steun der Belgische hulpbehoevenden".

2°. Een som van 5000 Zweedse kronen, zijnde de opbrengst van een bijzondere inzameling, geopend door de Zweedse sociaal-democratische partij.

Deze beide bedragen zijn bestemd voor het Belgische liefdewerk der ambachtsschool voor de in Nederland geïnterneerde Belgische soldaten, onder de auspiciën van de stad Brussel en goedgekeurd door de Belgische staat. Zij zullen dienen tot het bouwen van woningen voor de gezinnen van de geïnterneerden.

Het geld is afgedragen aan het centrale administratiecomité, onder voorzitterschap van de Belgische gezant in Den Haag en waarvan leden zijn de heren O. Bryse, Francqui, Jacqmain en Van Hecke.

Belgisch Rode Kruis.

Over de maand oktober heeft het Belgische Rode Kruis in Den Haag 1500 aanvragen kunnen beantwoorden, betrekking hebbende op de gezondheidstoestand van Belgische soldaten. Het aantal gewonden en zieken, omtrent wie kon mededeling worden gedaan, was geringer dan dat der vorige maanden.

Iedere aanvraag dient aan het secretariaat van het comité (Lange Voorhout 86 te 's Gravenhage) te worden gericht, bevattende naam, voornamen, regiment, bataljon en compagnie van de betrokkene. Het comité verzoekt, zo mogelijk, ook op te geven het militair nummer, de geboorteplaats en de datum van geboorte, alsook de woonplaats en het adres van de betrokken soldaat voor de oorlog.

Voor onze zuigelingen (van onze correspondent Emanuel de Bom).

Antwerpen, 10 november

Gaarne had ik reeds vroeger dit serietje over zuigelingenzorg, dit belangrijk thema waar het gaat om de toekomst van ons ras, op passende wijze afgesloten, indien ik het mij toegezegde materiaal van omstandigheden en getal maar tijdig had gekregen. Ik zou wel geneigd zijn er me een poos boos om te maken, indien ik een ogenblik kon vermoeden dat hier lusteloosheid of onachtzaamheid in het spel kon zijn. Maar de heren, die aan het hoofd van de betreffende comités staan, hebben het zo onmenselijk druk met het afdoen van al de hun toevertrouwde zaken. Bovendien is het opmaken van statistieken een taak waar een rustig moment voor verlangd wordt, en tegenover de wassende vloed van dagelijkse beslommering wijkt de behoefte aan een trouw relaas ten behoeve van de buitenwereld allicht naar de achtergrond.

Het ging voornamelijk om precieze gegevens over wat, tijdens de duur van de oorlog tot stand is gebracht door de afdeling van het Nationaal Hulp- en voedingscomité voor de provincie Antwerpen, tak Hulp, afdeling Bescherming der liefdadigheidswerken voor kinderen.

Want niet alleen binnen de Antwerpse muren is gezorgd geworden voor de jongste exemplaren van ons mensengeslacht hier. Men kan zich voorstellen, hoeveel nijpender de nood is geweest in de

verstrooide gemeenten, waar, bij ontstentenis van de plaatselijke autoriteit, er allereerst moest aan gedacht worden de afwezige regeerders op doelmatige wijze te vervangen. Vervolgens moesten in iedere gemeente bijzondere comités worden aangesteld die hoofdzakelijk van de bescherming der prille jeugd hun werk zouden maken. Dat alles is gebeurd, en naar men mij verzekert, op degelijke grondslag.

De Bond tot bescherming der eerste kindsheid, waarvan mr. Is. van Doosselaere voorzitter en dr. V. Possemiers secretaris zijn, heeft daar allereerst de hand aan geslagen. Voor de oorlog bestonden er in de provincie Antwerpen instellingen van die aard te Antwerpen, Mechelen, Merksem, Boom, Niel, Breda en Breendonk. Thans bestaan er, of zijn er in wording te Borgerhout, Berchem, Deurne, Wilrijk, Hoboken, Hemiksem, Mortsel, Wijnegem, Kontich, Lier, Schoten, Ekeren, Brasschaat, Stabroek, Kapellen, Hoevenen, Wilmarsdonk, Duffel, Willebroek, Bornem, Turnhout, Mol, Herentals, Oud-Turnhout enz. Al die instellingen bestaan onder de vorm van “raadplegingen voor zuigelingen” of “consultatiebureaus voor zuigelingen”. De instellingen die voor de oorlog bestonden hebben een ongemene uitbreiding genomen, voornamelijk te Antwerpen, te Mechelen, te Merksem. Zo bestond vroeger te Mechelen één kribbe en één raadpleging (zonder melkbedeling) met één dokter. Nu zijn er 4 raadplegingen met het gepaste voedsel en 4 dokters.

In de gemeenten waar tot dusver geen raadpleging voor zuigelingen was ingericht, bestaat nu overal een “melkbedeling” onder controle van de geneesheer der gemeente.

Door geneesheren worden voordrachten gehouden in alle mogelijke plaatsen, zo laatst te Kontich, te Lier, te Turnhout, terwijl nieuwe traktaatjes, waar de voorschriften kort in samengevat zijn, en ook

schriften ten behoeve van dokters en dames werden gedrukt en verspreid.

Ik schrijf hier de twaalf regels af, die op de rugzijde van de beschrijvingskaart die iedere moeder krijgt, gedrukt staan. Wel zijn die algemeen bekend, maar de zuigelingen zullen het me niet kwalijk nemen, dat ik ze te hunnen behoeve kopieer:

1. Niets vervangt een moederhart en moedermelk.
2. Borstvoeding is moederplicht en kinderrecht.
3. Waar licht en lucht is, komt geen dokter in.
4. Koude is de grootste vijand van de zuigeling.
5. Wees in alles stipt, in maaltijdenaantal, in etensuur.
6. Wees op alles zindelijk¹; oorlog aan vliegen en ongedierte.
7. Gebruik alleen gekookt water voor uw kind.
8. Elk ander voedsel dan melk is gif voor de zuigeling.
9. Kook koe- en geitenmelk en bewaar ze koel.
10. Geef nooit vlees, vis, bier, rauw fruit aan uw kind.
11. Ga nooit met uw kind in een huis of een kamer waar er een ziekte is.
12. Bij ongesteldheid van uw kind, raadpleeg de dokter en hem alleen.

In de omgeving van Antwerpen – zo besloot een geneesheer, die ik raadpleegde – zullen door ons werk op een jaar tijd meer kinderlevens gered zijn dan tot nu toe Belgische soldaten op het slagveld gesneuveld zijn! ...

¹ Op woonst, bed en kleding, op borst en borsttepels, op kinderlippen, huid en huidplooien, op kannen, flessenspeentjes, voedsel.

Gedurende het kwartaal juli tot september werd aan het Hulpcomité door 74 gemeenten hulp aangevraagd voor 1414 kinderen: aan 740 werd hulp verleend, in 344 gevallen werd dit geweigerd om geldige redenen, terwijl 330 gevallen laatst nog in behandeling waren. Door 20 gemeenten werd gevraagd 106 kinderen bij voedsters te plaatsen. In 29 gevallen werd dit toegestaan, 40 werden afgewezen, 37 moesten in oktober nog afgedaan worden. Van de 258 kinderen, waarvoor plaatsing in gestichten werd gevraagd, moest dit voor 170 afgewezen worden, aan 6 werd dit toegestaan, 82 gevallen waren nog in behandeling. Dit geldt hier natuurlijk niet uitsluitend zuigelingen, wel zeer jonge kinderen. Volgende werken werden door het comité gesubsidieerd: weeshuis der Heilige Familie te Herentals, Gasthuis Louisa Maria, Home Marie José, werk ter bescherming der jonge meisjes, Privaatgasthuis te Bornem, Meisjesweeshuis te Herentals, Isabellagasthuis te Arendonk, Moederheil de Merksem, Moederhuis Sinte Anna-Maria, Huis van Barmhartigheid te Wijnegem, Kribbe van het Kind Jezus, Kinderpleeghuis Elisabeth, Weeshuis der Onbevleete Ontvangenis te Hoboken, weeshuis te Hoboken (notelaarstraat), St. Philomena's Gasthuis te Kapellen, Maatschappij der bewaarscholen te Antwerpen.

Ik heb een paar van die instellingen te Antwerpen zelf bezocht, en wil u daarover in een volgend schrijven iets naders berichten.

Deze brief wil ik echter besluiten door de aandacht te vestigen op een heel belangrijk punt: de melkvoorraad.

Naar mij uit ambtelijke bron wordt medegedeeld, zijn de verliezen die de veestapel gedurende de zes eerste maanden van 1915 in België heeft geleden, zo ontzettend groot, dat het bedrag daarvan tweemaal zo hoog is als in 1913 en 1914. De enige oorzaak daarvan is het gemis van geconcentreerde voeding.

En wat de hoedanigheid van de melk betreft, daarover geeft een bevoegd advies van het Nationaal Comité van 29 juli II. volgend uitsluitel:

De meelhoudende voedingsstoffen zijn bijna uitgeput; daar de landbouwnijverheid haar onderproducten heeft gestaakt, ontbreken de lijnkoeken; de groene voeding wordt al zeldzamer. Er volgt uit, dat de pachter voor zijn vee alleen op toevallig voorhanden voeding aangewezen is, en dat de waarde van de melk er aanzienlijk door verminderd is. Ook de kwantiteit is tot een derde van de vroegere gedaald. Oorzaken? De rekwisities, de sluiting der grenzen, de onvoldoende voeding en het hoge aantal koeien die van de hand worden gedaan, omdat de boer er geen kans op ziet ze in goede staat te houden; waar tegenover de hoge prijzen staan die momenteel geboden worden.

Hoedanigheid en hoeveelheid van de melk zijn erg geslonken, maar de vraag ernaar is zeer toegenomen. De verenigingen voor kinderbescherming hebben het aantal van hun klanten op onrustbarende wijze zien stijgen. Wil men nu de ontzettende ramp voorkomen, kleine kinderen te zien sterven bij gebrek aan de nodige melk, dan moet zo spoedig mogelijk een voldoende hoeveelheid veevoeder, en bepaaldelijk lijnmeelkoeken, in België worden ingevoerd. Het is een zaak van menselijkheid.

Aldus het ambtelijk verslag dat ik onder ogen kreeg. Ik durf hopen, dat wie hier een plicht te vervullen heeft dat onmiddellijk zal doen.

Zaterdag 13 november 1915 – avondeditie

In Vlaanderen.

Onze correspondent schrijft uit Brussel:

Onder de laatste berichten, welke uit het etappegebied komen, zijn de volgende de voornaamste.

Verscheidene gemeenten werden terug tot hoge boeten veroordeeld. De stad Lokeren, waar de politie niet ontdekt had, dat de inwoners, tegen het bevel der Duitse overheid in, nog een aantal levende duiven hadden, kreeg duizend mark te betalen; het dorp Melle, waar telefoondraden werden gestolen, kreeg nu 5000 mark, omdat op haar grondgebied door het vastzetten van rails een poging tot het doen ontsporen van treinen was voorbereid.

Het Feldgericht van de Kommandantur van Gent sprak op 23 oktober de volgende veroordelingen wegens spionage uit:

Ter dood: graaf Joseph de Hemptinne, een wachtmeester der gendarmerie, een makelaar; tot dwangarbeid van 3 tot 15 jaar: twee hotelhouders, een herbergierster, een autobestuurder, twee spoorwegambtenaren, een adjudant van het Belgische leger.

Het vonnis is althans tegen graaf de Hemptinne, die tot een der bekendste Gentse families behoort, nog niet voltrokken.

Voor de scheepvaart is deze verordening van 29 oktober van belang. Alle schepen, welke de Leie ten westen van Kortrijk bevaren, moeten in deze stad terugkeren met dezelfde bemanning, waarmee zij vertrokken zijn. Gevangenisstraf, boete tot 3000 mark en inbeslagname van schip en goederen staan op overtredingen.

Een besluit van 27 oktober beveelt de inwoners van Gent en voorsteden binnen twee dagen opgave te doen van de bij hen aanwezige voorwerpen van koper of nikkel; vooral huisraad en keukengerei. Kunstvoorwerpen, voorwerpen van geschiedkundige

waarde of tot godsdienstige doeleinden bestemd, zijn uitgezonderd. Dit bevel heeft geen betrekking op de weverijen en spinnerijen, doch wel op brouwerijen, stokerijen, suikerfabrieken en andere. Of rekwisitie der opgegeven voorraden zou volgen is hier op dit oogenblik nog niets bekend.